

POLITIET

**DELE =
DELTA**

Veileder

Til deg som skal holde foredrag

Denne disposisjonen kan brukes som støtte for deg som skal holde foredrag om filming og spredning av voldsvideoer. Dokumentet brukes sammen med undervisningsfilmen «DELE=DELTA» som du finner på politiet.no/deleerlikdelta.

Filmen varer i ca. 15 minutter og er basert på reelle straffesaker. Underveis i filmen kommer det opp seks spørsmål på skjermen. Du kan enten sette på pause og reflektere i gruppa fortløpende, eller du kan velge å ta diskusjonen etter at hele filmen er avspilt. Fokuser på hovedspørsmålene og skap diskusjon ved å stille oppfølgingsspørsmål. Suppler med underpunktene ved behov.

Forbered gruppen på hvordan diskusjonen skal foregå. Dette kan gjøres på ulike måter: ved selvrefleksjon, diskusjon to og to eller i større grupper, diskusjon i plenum eller skriftlig besvarelse.

Målgruppen

Målgruppen for foredraget er barn og unge i alderen 13-16 år, samt deres foreldre. Målet er at barn og unge skal få økt kunnskap om konsekvensene av det å filme og spre voldsvideoer.

Foredraget kan holdes i både små og store grupper, og kan løses innenfor ulike tidsrammer avhengig av hvor mye tid man bruker på diskusjon. Foredraget kan holdes av lærere, helsesykepleiere, ungdomsarbeidere eller andre som jobber med barn og unge.

Selv om undervisningsopplegget er laget for elever i ungdomsskolen, kan det holdes for yngre og eldre aldersgrupper ved behov.

Introduksjon:

Eksempel på hvordan du kan innlede filmen:

“Nå skal vi se en film hvor vi møter ungdommer på deres alder. Filmen er delvis basert på virkelige hendelser. Det som skjer i filmen kunne like gjerne skjedd her, som et annet sted i landet. Filmen består av flere deler, og underveis/til slutt skal vi prate om det vi har sett”.

Temabolk 1

Hovedspørsmål: Har du sett en video av slåssing eller hvor noen blir utsatt for vold?

Informasjon til foredragsholder

- Flere politidistrikter rapporterer om økt vold blant ungdom. De fleste involverte er gutter eller unge menn, men det skjer også blant unge jenter. Hovedvekten av ungdommene er i aldersgruppen 15-22 år.
- Avtalte slåsskamper og deling av disse er ikke et storbyfenomen, og det skjer over hele landet. Barn helt ned i 11-års alderen deltar i organiserte slåsskamper. Ofte filmes volden og deles i sosiale medier.

Temabolk 1

VISSTE DU AT?

Ulovlig deling av private og krenkende bilder, lydopptak og filmer er et økende problem, spesielt blant barn og unge mellom 13-18 år.

Tre av ti 13-18-åringer har sett innhold eller diskusjoner om planlegging av slåsskamper eller slåsskamper på nett i 2020. Det viser Medietilsynets undersøkelse Barn og medier.

Temabolk 2

Hovedspørsmål: Hvorfor tror du Christoffer velger å ikke fortelle om det som har skjedd?

Punkter som kan diskuteres:

- Ville dere sagt fra om dere så en slåsskamp? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Hva vil det si å si ifra?
- Er det vanskelig å si fra?
- Hvordan ønsker du at voksne skal reagere når du sier ifra?

Temabolk 2

Informasjon til foredragsholder

- Politiet erfarer at mange ikke anmelder voldshendelser. Det kan være mange årsaker til det, f.eks. trusler, frykt for hevn eller det å bli stemplet som en “snitch”.
- Å si ifra om en slåsskamp eller at noen planlegger en slåsskamp er ikke “tysting” eller “snitching”. Det er modig å stå opp mot urett og ta egne valg, selv om det kan være upopulært. Den som sier fra bidrar til at andre får det bedre og er med på å skape trygghet i sitt lokalmiljø.
- Ungdommer ønsker at voksne skal bry seg, men er ofte opptatt av hvordan dette skjer. De ønsker å delta i prosessen, slik at ikke de voksne overreagerer.
- Les om forskningsprosjektet “Er du snitch er du ferdig” ved USN.

Temabolk 3

Hovedspørsmål: Hvorfor deler Mathias* videoen?

* 3.30 min. ut i filmen dukker Mathias opp i en chat med Christoffer, der han skriver at han delte videoen med "bare" to venner.

Andre punkter som kan diskuteres:

- Hva tror du Christoffer syntes om at videoen deles?
- Hva ville du gjort hvis noen sendte en video av en slåsskamp til deg?
- Hvem kan du snakke med hvis du får tilsendt en slik video?
- Har du sett grupper på sosiale medier hvor det deles voldsvideoer?
- Hva skjer i disse gruppene?

Temabolk 3

Informasjon til foredragsholder

- I 2021 kom det en ny lov som dreier seg spesifikt om deling av krenkende bilder og videoer. Loven gjør det straffbart å dele bilde, film eller lydopptak av krenkende eller åpenbart privat karakter. Materiale som viser voldshandlinger er spesifikt nevnt i loven.
- Ved å dele en voldsvideo er du med på å utsette offeret for et nytt overgrep. Å dele er å delta!
- Politiet har de siste årene sett at det deles voldsvideoer i grupper med opptil flere tusen medlemmer på sosiale medier. I 2021 skrev Kripos en fenomenrapport på temaet.

Hva sier loven om deling?

“Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som uberettiget gjør tilgjengelig for en annen bilde, film eller lydopptak av krenkende eller åpenbart privat karakter, for eksempel av noens seksuelliv eller intime kroppsdeler, noen som utsettes for vold eller andre ydmykelses, eller noen som befinner seg i en svært sårbar eller utsatt situasjon” - Straffeloven § 267 a

VISSTE DU AT?

27 prosent av barn og unge i alderen 9-18 år har sendt bilder eller videoer av andre på nett eller mobil uten at de har samtykket til dette. Det viser Medietilsynets undersøkelse Barn og medier

Temabolk 4

Hovedspørsmål: Hva er forskjellen på den som slår og den som filmer?

Andre punkter som kan diskuteres:

- Hva er vold?
- Hvorfor filmes slåsskampen?
- Hvordan ville du opplevd å bli filmet i en slik situasjon?
- Hva synes du om at alle løper fra stedet uten å hjelpe Christoffer?

Temabolk 4

Informasjon til foredragsholder

- Noen tenker ikke på det å slåss som vold, for andre er det opplagt. Det er imidlertid ikke bare slag og spark som regnes som vold. Det kan også være spytting, klyping, lugging og biting samt trusler og nedsettende kommentarer. Dette avhenger av situasjonen og alvorlighetsgraden.
- De som oppsøker slåsskampen og involverer seg ved for eksempel å filme, heie eller rope tar en aktiv del i handlingen. Dette betyr at de kan gjøre seg skyldig i medvirkning, som også kan være straffbart.
- Christoffer blir etterlatt forslått på bakken uten at noen hjelper han. Ifølge loven kan det være straffbart å etterlate noen i hjelpeløs tilstand.

Vil du vite mer om vold? Se [Ung.no](https://ung.no)

Temabolk 4

Hva sier loven?

Kroppskrenkelse

“Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som øver vold mot en annen person eller på annen måte krenker ham fysisk” – Straffeloven § 271

Kroppsskade

“Med fengsel inntil 6 år straffes den som skader en annens kropp eller helse, gjør en annen fysisk maktesløs eller fremkaller bevisstløshet eller liknende tilstand hos en annen” – Straffeloven § 273

Medvirkning

“Et straffebed rammer også den som medvirker til overtredelsen, når ikke annet er bestemt” – Straffeloven § 15

Hensettelse i hjelpeløs tilstand

“Med fengsel inntil 3 år straffes den som hensetter en annen i hjelpeløs tilstand med fare for liv, kropp eller helse. På samme måte straffes den som unnlater å gi hjelp til noen i hjelpeløs tilstand som vedkommende har en plikt til å dra omsorg for” – Straffeloven § 288

Temabolk 4

VISSTE DU AT?

- Den kriminelle lavalderen i Norge er 15 år. Alle de vanlige reglene i straffeloven kan brukes på lovbytere over 15 år, men det finnes spesielle regler for dem mellom 15 og 18 år.
- Det finnes ulike former for reaksjoner som kan benyttes når lovbyter er under 18 år:
 - Ungdomsstraff
 - Ungdomssoppfølging
 - Konfliktråd
 - Samfunnstjeneste

Vil du vite mer om ungdom og straff? Se Ung.no

Temabolk 5

Hovedspørsmål: Hva kan Christoffer slite med etterpå?

Andre punkter som kan diskuteres:

- Hva kan du gjøre, hvis noen du kjenner blir utsatt for det samme som Christoffer?

VISSTE DU AT?

Skadepotensialet som følger av vold kan være stort. Politiet har sett flere eksempler på saker som har ført til store skader for offeret, både fysisk og psykisk.

Les mer om psykisk helsehjelp for barn og unge:
[Helsenorge.no](https://www.helsenorge.no)

Temabolk 5

Informasjon til foredragsholder

- Kanskje var intensjonen å skremme eller å tøffe seg, men konsekvensene kan bli store og alvorlige. En ting er de fysiske skadene, som kan variere fra mindre skrammer til alvorlige skader. Mange kan også slite psykisk i lang tid etterpå, f.eks. med angst, depresjon og skolevegring. Det at en voldsvideo deles på sosiale medier oppleves ofte som en ekstra belastning. Da er det viktig å søke hjelp.
- Reflekter rundt konsekvensene for de som er delaktig – hvis foreldrene får vite det, hvis det blir anmeldt, kan det bety noe for fremtiden eller det å få seg en jobb osv.?
- Det er ikke alltid man kan ordne opp i ting på egenhånd og regne med at alt løser seg til slutt. Noen ganger må voksne, politi og andre som har myndighet, bryte inn og bestemme hva som er til det beste. Barn og unge skal ikke leve i frykt for hevn og være redde for å gå på skolen.

Temabolk 6

Hovedspørsmål: Er det enkelt å fjerne et bilde eller video fra internett?

Andre punkter som kan diskuteres:

- Hva kan man gjøre?
- Kan man få slettet fra alle slags nettsider?
- Kan man få det fjernet når folk har lagret det på mobilen sin?

Temabolk 6

Informasjon til foredragsholder

- Når noe først er delt på internett, kan det være vanskelig å få det slettet. Selv om man kan få fjernet bilder og videoer fra enkelte steder, så kan andre kan ha lagret det og laste det opp igjen.
- Mange tror at politiet kan slette alle bilder og videoer som er delt på internett, men slik er det ikke. Derfor er det viktig at barn og unge kjenner til de mulige konsekvensene av at et bilde deles – og at man fort kan miste kontrollen. Det er viktig å unngå å sette seg selv og andre i slike situasjoner.

Hva kan man gjøre når en krenkende video er spredt på internett?

- Du kan melde fra og rapportere andre brukere og innhold på nettjenesten.
- Si ifra til en voksen du stoler på. Dette kan for eksempel være en lærer, forelder eller helsesykepleier
- Varsle politiet ved å ringe, møte opp eller kontakte en av politiets nettpatruljer
- Dokumenter det uønskede innholdet uten å dele det videre. Dokumentasjonen kan være viktig for politiet, dersom det blir en politisak.

Vil du vite mer om sletting av uønskede bilder og videoer fra internett?

- Datatilsynet
- Slettmeg.no
- Ung.no

Avslutning

Andre punkter som kan diskuteres:

- Kunne det skjedd med dere eller noen dere kjenner?
- Hva kan vi gjøre for å unngå at dette skjer (i klassen, i gruppa, i vennegjengen?)

Oppsummering

- Målet er at gruppa skal få kunnskap om tema som gjelder vold og deling av voldsvideoer og på den måten være bedre rustet til å ta gode valg for seg selv og andre.

På foreldremøte

Foreldre/foresatte er en viktig målgruppe for undervisningsopplegget. Ved at de foresatte får økt kunnskap om tema, kan de lettere gi gode råd, hjelp og støtte når det trengs. I stedet for å dømme eller sette sanksjoner som oppleves som straff, er det bedre å gi støtte for at det er lov å gjøre feil.

Foresatte må stille spørsmål og fortelle om konsekvensene av spredning av krenkende bilder og videoer. På den måten kan de hjelpe barnet sitt med å ta gode valg. Er det lov? Er det greit? De unge må vite at de kan snakke med sine foresatte eller andre voksne de stoler på, hvis de er bekymret for noe som har skjedd.

Gjennomføringen av foredraget på et foreldremøte kan foregå på ulike måter. Politiets erfaring er at foresatte har stor nytte av den samme informasjonen som de unge får gjennom visning av film og drøfting av spørsmål. I tillegg er det svært nyttig for de foresatte å få innblikk i hva som kom fram i drøftingene med barna deres. Her kan man for eksempel gjenfortelle hva ungdommene svarte på spørsmålet om hvordan ungdom ønsker dere voksne skal reagere.

Oppfordre de foresatte til å benytte anledningen til å snakke om tematikken med sine barn. Det kan være nyttig å ha et «foreldrenettverk» der foresatte kan dele erfaringer og støtte hverandre. Når foresatte blir kjent med hverandre og hverandres barn, øker trivselen og grad av inkludering i det sosiale fellesskapet.

Råd til foresatte hvis ungdommen har blitt hengt ut på nett:

- Snakk med ungdommen. Vis forståelse og lytt
- Se veiledninger for sletting på slettmeg.no
- Ta skjermbilder og dokumenterer det som har skjedd
- Blokker og rapporter kontoene
- Anmeld forholdet til politiet

7 nettvettregler

1. Vis respekt for hverandre på nett. Mobbing på nett er minst like alvorlig som annen mobbing
2. Tenk deg om før du deler personlige bilder og opplysninger om deg selv og andre på åpne nettsteder
3. Lag et passord som er vanskelig å gjette – passordet ditt er privat. Slik lager du et godt passord
4. Husk at det er lett å lyve på nettet, ikke tro på alt som andre skriver
5. Ta med noen du stoler på hvis du skal møte noen du har blitt kjent med på nettet, og møt dem på et offentlig sted.
6. Avslutt kontakten hvis du blir redd eller opplever noe ubehagelig. Blokker kontakten og meld fra til de som har ansvaret for nettstedet
7. Fortell det til en voksen eller en annen du stoler på hvis du opplever noe ubehagelig. Det er ikke din skyld om noen andre gjør noe ubehagelig mot deg på nett

*Kilde: Redd Barna